

מסורת הש"ס

(א) ב"ק מו. (ב) סנהדרין לו: שנוטות לה. [תוס' ב"ק פגא. (א) בבבא מציעא: ויש' נגל, (ד) נקדשות פג. (ה) ונ"ע חס' מנחות מ. (ו) וס' קדושי יו. ד"ה סנהד:]

גליון הש"ס

במרא ח"ש המוכר. פשה לי למע דכחמו חס' מולין דף י"ב ע"ב. נחד מירוצא דמוכח בבכורות דשכ"ג חיש למיעוטא. א"כ מ' מלי פריקא חס' הא מ' מקטין דעלמ' ומני' רשכ"ג. ולדידה דעליוק חיש למיעוטא ה"י נמנון. אכל לדין דקיל' דאולי' בחר רובא י"ל דגס נמנון אולי' בחר רובא: רשכ"ג ד"ה דהוא גופיה ב"י אכל בחר רובא דלוחא קמן לא אולי'ן. משעת דבכורה דלוחא קמן הלכין נמנון אחר הויכו וכו' רחמי' כה"ד: סימן ש"ד דהוא' כן מוש' המכ"ס ה"ל. ואלו' מוש'ן הרשכ"ס לט"ל דף י"ב: ד"ה דלוחא קמן' נון י"ב מתיית. משעת דנמנון גס כה"ד: דהוי דלוחא קמן' אולי' כה"ד י"ב:

הגהות הב"ה

(א) בבבא מציעא: בחר רובא לא אולי'ן. כ"כ עין קדושי' דף פ:

מוסף רש"י

ונמצא עוברה בעדה. ומה. ואין ידוע אם עד שלא נגחה ילדה. ולא מת מחמת הענייה, או אם מושגגה. ומחמת הענייה הפילתו (ב"ק מו.). ורבי' לילד. דמס חייב מ' נוק והאי ולד מוטל בספק הוא וחולקין (שם). והאחר. נשך. משעת (סנהדרין לו:) א"י: שוטע' ברגלי, ולי נחלא כסכא לזקק לקנייה הוא נלחם ומכה ברגליו נמלי' שפיטותיו, לשון אחר נוסף כמשמש נמלי' דמחא בבכורות (מ. גמל אחר כנגד אחר (שבושות ד. וכו') סנהדרין שם. בירוד זה הרגו. עדין קוסים מווייט' לכות קוסים שגזרו (סנהדרין שם).

מוסף תוספות

א. וכיון שקנאו ראשי הוא להאבילי' תרומה ומיהו אם לאחר מכאן נודע שהוא כן, בטל מקח ואומר לו המוכר הר' שלך לפיך. שפ"א. ג. ומה' לי לאתקוני' הכי. ג. דלא ליתו לאבצויי. רשכ"ג. ד. והוא' ליה כמורד לגבי' הך נגיחה. רמב"ן.

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא

ישראל מאי טעמא. הגיעו והלא אין לך מוס גדול מגנב או קוביוסטוס ואפ"ה קנה לוקח ואע"ג דלא קבל עליו מומין צפירוס: לאו משום רובא. עבדי הכי איתנהו גנבים או קוביוסטוסין ולדעת כן קנאו הלוקח וכמי שקבל עליו דמי אלמא צממונה אולי'ן בחר רובא וקשיא לשמואל דכיון דלא איל בחר רובא

כפלגא ופלגא דמי וא"כ אמאי הגיעו הכי לא היה יודע הלוקח שהיה זו מוס זה וסתם לוקח אעבד שפירא יבז וזי כדאמר נמי לקמן [גד.] אפירי שפירי יבז וזי ומוס מבטל כל מקח וממכר היכא דלא נודע ללוקח: ומשני לא כולסו הכי איתנהו. גנבים וכמאן דלמר ליה מוכר כהדי' דמי שהרי יודע לוקח שהוא גנב: **ונמצא עוברה כדא.** ואין ידוע לז"ד ולא עדים יודעין אכל הס יודעין דלא קמי' ואינו יודע והכי אמרי'ן בשנים אוחזין (ב"מ דף ג:) ולרבה בר רב הונא דלמר אמר סומכוס אפילו כרי וברי כו': אם עד שלא נגחה. השור ילדה ופטור בעל השור משלם. בעל השור: חלי נוק לפרה. דשור תס משלם חלי נוק: ורביע נוק לולד. משום דחלי נוק דולד הוי ממון המוטל בספק וחולקין ואליבא דסומכוס מוקמי'ן לה התם. ולרז פריקין ואמאי חשיב ליה ממון המוטל בספק אליבא דרז דאולי' צממונה בחר רובא לימא הלך אחר רוב פרות שזולדות בן קיימא ואין מפילות ופרה זו מן הכרובא היתה והיה לה לילד בן קיימא כרוב פרות דעלמא והלכך ודאי השור נגחה בעודה מעוברת וממון כך הפילה וליחייב בעל השור חלי נוק לולד אלא ודאי רובא צממונה לא כלום הוא אלא כי פלגא ופלגא דמי והלכך קאמר סומכוס חולקין דהוי ממון המוטל בספק. ומיהו דשמואל מורי סומכוס דלמרי'ן

המוציא מחבירו עליו הראיה שהרי לא נולד ספק כשנולד ספק דדבר שאין ידוע היאך היה המעשה: ומשני הסם משום דמספקא לן כו'. כלומר לעולם צממון הלך אחר הרוב והתם היינו טעמא דחשיב ליה ממון המוטל בספק משום דכי נמי אולי'ן בחר רובא אכתי איכא ספיקא בזה נגיחה שור למפסדא דלכא למימר מקמה כנגד פניה אלא השור נגחה ונגמה ציעמחא קודם נגיחה הפילה שכן דרך להפיל ממחמת פחד כמו מחמת נגיחה ממש וק"ל (ב"ק דף ט.) המנעים חבירו פטור מדיני אלם וכ"כ צהמט המצממת לזהמט חבירו דגרמא בניזקין פטור: מאחורה. ליכא ציעמחא דהא לא חזיא ועד דנגח לה אינה מפלת. והלכך איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי הוי ממון המוטל בספק וחולקין: שור שהיה רועה ונמצא שור כו'. ולא גרסי' על גב הנהר ובתוספתא [ב"ק פ"ג ה"ן] לא גרסי' ליה ופירוש מיעוקות הים. והאי דנקט שהיה רועה משום דדרך שורים הכנה להיות לשם ואיכא לספקין בשורים טובא: שור. המת מנוגח: אין אומרים כו'. דרבנן לא אולי' בחר אומדנא ואפ"י ממון המוטל בספק לא הוי לשלומי פלגא דמאן לימא לן שזה נגחו הואיל ואיכא שורים אחרים ולא דמי לשור שנגח את הפרה ונמצא עוברה כדא ואין אנו יודעין אם נגח את הולד אם לאו ואפ"ה מחייבין ליה פלגא דהתם היינו טעמא שהרי רואין שנגח את הפרה והעמד פרה על חוקתה הוא דלדה בשעה שאנו מואלי'ן עוברה כדא: **וכי אחא אומר כו'.** בחר אומדנא אולי' דיני ממונות והכי אמרי'ן בסנהדרין בפרק דריי ממונות (מ. גמל אחר. עסוק דמשמש רביעה דלמרי'ן בבכורות (דף ט.) לגבי תשמיש גמל אחר כנגד אחר וסתם צהמט בשעת תשמיש משתגעות ומכין זכרים זה את זה (כך שמעתי' מרבינו זקני מ"כ.) ואיכא דלמרי' אחר כמו נוסח ולא נהירא: צידוע שור הרגו. דמוחוק הוא בשעת רביעה להכות וכ"ש בשור המועד ליגח שנגח כבר שלש פעמים ורבותא נקט גמל אחר אע"פ שמעולם לא נגח ונשך. וחוקה. דהאי שור המוחזק ליגח: **כי הדדי נינהו.** דמאן דאולי' צממונה בחר חוקה אולי' נמי בחר רובא: כסר רובא אולי'ן. דרובא עדיף מחוקה (ה) ואיכא למימר דרוב שורים שבעולם נגחוהו ולכן פטור: דהוא גופיה מוחזק. וכיון דהוא עומד כדא אולי'ן בחר אומדנא * אכל בחר רובא דליתיה קמן לא אולי'ן: ט"ש. מחמתה המוכר פירות לחבירו כו'. ומשום דליטרי'ך לשנויי תנאי היא אקדמי' להאי לימא כתנאי דלעיל מקמי האי מ"ש: מאי לאו האי דקמי' אפילו היינו רבותיה דלע"ג דרוב פשתן הנלקח בשוק לזריעה קוין אתו ואפ"ה לא אולי'ן בחר רובא וקשיא לרב. וליכא לתרוי' דהאי תנא בחר רובא דלינשי אולי' כלקמן [ע"ג] ולא בחר רוב ורביעה שרז כי אדם לוקמין פשתן לזכרים אחרים למאכל ולרפואה והלכך אינו חייב באחריות דלולי'ן בחר רוב לוקמין והכי קמי' אפילו זרע פשתן דסד"ל ניזיל בחר רובא דזריעה וניחייב באחריות אפ"ה אינו חייב דלולי'ן בחר רובא דלינשי ולא תקשי לרב ליכא למימר הכי דאם איתא דרובא דלינשי חשבו רוב ורובא דזריעה כמאן דליתיה לא הוי ליה למיתני אפ"י דממאי מסיק אלעמין למיזל בחר רובא דזריעה טפי מרובא דלינשי דליתיה אפילו אלא ודאי הכי קמי' אפילו זרע פשתן שהיה לנו לחייבו מן הדין משום דרובא דזריעה שהוא רוב גמור אפ"ה אינו חייב בצממונה לא אולי'ן בחר רובא. ומיהו אם לא מפני שמואל תנאי' דלפניו דרוב ושמאל גמרא הוה ליה לשנויי ע"י הדחק תנא דמיתני'ן אולי' בחר רובא דלינשי אכל כיון דלשכת תנאי' יחא ליה טפי לאוקומה כתנאי': המוכר פירות לחבירו ולא צמחו. כגון ורעוני גינה כו'. ולי נראה דלא גרסי'ן כלל בזה ברייתא המוכר פירות לחבירו ולא צמחו ויש ברייתא דוגמתי' דתוספתא (רפ"י) דקמי' המוכר לחבירו ורעוני גינה שאין נאכלין כו' זרע גינה שאין נאכלין כלל חייב באחריות אכל זרע פשתן דנאכל קצת לעולם אינו חייב כשמואל:

המוכר פירות פרק ששי בבא בתרא

את להו וכיון דלא ילא הקול מילתא דלא שכיחא היא ולא חיישין להכי^א והא דלמר כהמגרש (גיטין דף פו. וס) אמתקין רב יהודה בשטרט דעבדי עבדא דקן מואדק ופטיר ופטיר מכל עירורי מכלא ומלכתא כלומר אינו מוכתב למלכות אפ"י לא כתב הוי מקח טעות כדלמר הכא^ב אלא אמתקין רב יהודה משום

שופר^ג דשטרט. ר"ת (ס): **איכא דלמימר מקמה אתא דמביעתותא הפילה.** וסמון מיעוטא דמפילות למיעוט דמביעותותא הפילה ואיתרע לה רובא דרוב מעצמות ויולדות והא מחמת נגיחה הפילה והוה מחלה על מחלה: **רבי אחא אומר גמל האוחר בין הנמלים.** הא דנקט גמל ולא נקט שור דלמיירי ביה מ"ק רבותא אשמועי'ן דלפ"י גמל שצוטע בשמישו תלין ביה כיון שצוטע בשעה שאומר והא דלמר צפיק כילד הרגל (ב"ק דף כד: וס) והכי מיעדי ליה דל"ל תורא נגחנא אית לך צצקן איצעי לך לנטורי כולי צצקן וכשינא רביעי' הוי מועד דתלין ביה כל הנגיחות אומר ר"י דהיינו כרבי אחא אי נמי אפילו כרבנן ומיירי שצנגיחה רביעי' נודע הדבר ע"י עדים שאותו עצמו היה שנגח שלש נגיחות והא דתנן צהמני' (סס דף לה:) זה אומר מועד הזיק זה אומר תס הזיק כו' מודה רבי אחא שש למות צהס כמו צמועד כיון שגס התם רודף ואמרי'ן המע"ה: **מאן**

אחא התם אלא דאולי'ן בחר חוקה דהוא גופיה מוחזק אבל (ה) בחר רובא לא אולי'ן ת"ש * המוכר פירות לחבירו וזרען ולא צמחו ואפ"י זרע פשתן אינו חייב באחריות מאי אפ"י לאו אפילו זרע פשתן דרובא לזריעה ובני ואפ"ה לא אולי'ן בחר רובא תנאי' היא דתנאי' המוכר פירות לחבירו וזרען ולא צמחו וזרעוני גינה שאין נאכלין חייב באחריות זרע פשתן אינו חייב באחריות רבי יוסי אומר נותן

ובין הוא דחצי נוק לישלם אחא משום דמספקא לן ודאי ליה ממון המוטל בספק וחולקין: גמל האוחר בין הגמלים. כלומר שמועד הוא לשוק ולחולק ולבטע בין הגמלים: סבורה דרובא חוקה כי הדדי נינהו. דר' אחא דאית ליה חוקה מאתו גמל דכיון דמוחזק הוא לישוק בירוע שזה הרגו אית ליה רובא (ה) דכילי עלמא בחר רובא אולי'ן. ות"ק דלית ליה חוקה אלא בחר רובא אולי'ן דרובא עדיף מחוקה. אלא דהוא גופיה מוחזק דבגופו של גמל הויא חוקה דרובו לישוק בין הגמלים אבל בממונא לא אולי'ן בחר רובא משום דבגופו של מעשה לא הוי רובא לעלמא אלא אחריתי הויין רובא דליתיה בנות המוכר שור לחבירו דלאו בדידה הוא רובא כי באחריות דרובא דלריא ובני ומשום הכי לא אולי'ן בחר רובא: דרובא לזריעה ובני. ומיעוט לאכילה לצורך רפואה ואפ"י הכי לא אולי'ן בחר רובא כי אם בחר מיעוט משום הכי אינו חייב באחריות דאכילה למימר לצורך אכילה קא זבין ליה. וקשיא לרב (דבאי דאולי'ן בחר) רובא: ורעוני גינה שאין נאכלין כלל חייב באחריות דודאי הויא שאין נאכלין לצורך ורעוני זבין ליה. אבל זרע פשתן איצ"ג דרבין קוני' אותו לזריעה אינו חייב באחריות משום דמיעוט

לאכילה קא בעי ליה ואולי'ן בחר מיעוט: ר' יוסי אומר

(ה) כ"ל אכל בחר רובא אולי'ן. דמ"ק דלית ליה חוקה מ"מ כ"ל דכמר רובא וכו'.

עין משפט
נר מצוה

ח א מ"י פט"ו מה' מכירה ה' י' סמג לאין קס' טושי'ע ח"מ כ"י רלג ספ"ק:
ב ב מ"י פ"ח מה' טק' מנון ה' י' סמג עשין סו טושי'ע ח"מ כ"י מה ספ"ק:
ג ג מ"י שס (ש"ע) שס' וכתב קמא שאין אומרים צידוע וכו' (רב אלפס ב"ק פקח דף קא):

רבינו גרשום

מאי טעמא. הגיעו: לאו משום. דאיכא לימירי דרוביהו ודבריהם הכי איתנהו דגנבים וקוביוסטוסים נינהו וכשחולקין לקחו דאי היה ידע שפיר דהכי איתנהו דטולחו עבדי'ן הכי איתנהו ולעולם לא אולי'ן בחר רובא: ונמצא עוברה כדא. מה: משלם חצי נוק לפרה. דשור תס הוא: ורביע נוק לולד. משום דמספקא לן אי קודם נגיחה ילדה ואם לאו נגיחה ילדה. ואם איתא דאולי'ן בחר רובא בממונא אמאי לא משלם אלא רביע בלבד לימא הלך אחר רוב פירות ורוב פרות מתבטלות ויולדות שאין מפילות. והא דאי צמחית נגיחה ילדה ודחי נוק בפני' ליה לשלומי לולד אלא ש"מ דלא אולי'ן בחר רובא בממונא וקשיא לרב: ומשני לעולם עלמא אולי'ן בחר רוב בממונא. והתם מאי טעמא לא משלם אלא רביע לולד משום דמספקא לן דאיכא למימר מקמה שכל פרה אתא האי שור ומביעותות' דשור הפילה ולא קא מחייב ולא מדי דלשלומי לולד כלום דמקמא נגיחה ילדה. ואכא למימר גמל האוחר אתא וקא נגחה והפילה מחמת נגיחה. וברין הוא דחצי נוק לישלם אחא משום דמספקא לן ודאי ליה ממון המוטל בספק וחולקין: גמל האוחר בין הגמלים. כלומר שמועד הוא לשוק ולחולק ולבטע בין הגמלים: סבורה דרובא חוקה כי הדדי נינהו. דר' אחא דאית ליה חוקה מאתו גמל דכיון דמוחזק הוא לישוק בירוע שזה הרגו אית ליה רובא (ה) דכילי עלמא בחר רובא אולי'ן. ות"ק דלית ליה חוקה אלא בחר רובא אולי'ן דרובא עדיף מחוקה. אלא דהוא גופיה מוחזק דבגופו של גמל הויא חוקה דרובו לישוק בין הגמלים אבל בממונא לא אולי'ן בחר רובא משום דבגופו של מעשה לא הוי רובא לעלמא אלא אחריתי הויין רובא דליתיה בנות המוכר שור לחבירו דלאו בדידה הוא רובא כי באחריות דרובא דלריא ובני ומשום הכי לא אולי'ן בחר רובא: דרובא לזריעה ובני. ומיעוט לאכילה לצורך רפואה ואפ"י הכי לא אולי'ן בחר רובא כי אם בחר מיעוט משום הכי אינו חייב באחריות דאכילה למימר לצורך אכילה קא זבין ליה. וקשיא לרב (דבאי דאולי'ן בחר) רובא: ורעוני גינה שאין נאכלין כלל חייב באחריות דודאי הויא שאין נאכלין לצורך ורעוני זבין ליה. אבל זרע פשתן איצ"ג דרבין קוני' אותו לזריעה אינו חייב באחריות משום דמיעוט